



Sygn. akt VII KO 1/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie z wniosku M. J. S. i E. B. S.

o zadośćuczynienie, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, bez udziału stron, w dniu 14 listopada 2018 r., wniosku pełnomocnika M. J. S. i E. B. S.

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego w P.

z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt Żo [...],

- 1. wznawia postępowanie sądowe w sprawie z wniosku pełnomocnika M. J. S. i E. B. S. o zadośćuczynienie;**
- 2. uchyla wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt Żo [...] i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.;**
- 3. zarządza zwrot na rzecz M. J. S. i E. B. S. uiszczonej opłaty od wniosku o wznowienie postępowania w kwocie po 150 (sto pięćdziesiąt) zł;**

4. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 22 stycznia 2009 r. E. i M. S. sformułowali żądanie przyznania stosownego zadośćuczynienia za krzywdy doznane przez ich ojca – W. S., w rezultacie represji jakich doznał za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2009 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w P.:

1. na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1, ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991 r. Nr 34 poz. 149 z późn. zm.) - zasądził od Skarbu Państwa - Departamentu Budżetowego Ministerstwa Obrony Narodowej w W. na rzecz wnioskodawczyni E. B. S. kwotę 8.333,33 (ośmiu tysięcy trzystu trzydziestu trzech i 33/100) zł wraz z ustawowymi odsetkami licząc od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;

2. na podstawie art. 11 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1, ust. 1a ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991 r. Nr 34 poz. 149 z późn. zm.) - zasądził od Skarbu Państwa - Departamentu Budżetowego Ministerstwa Obrony Narodowej w W. na rzecz wnioskodawcy M. J. S. kwotę 8.333,33 (ośmiu tysięcy trzystu trzydziestu trzech i 33/100) zł wraz z ustawowymi odsetkami licząc od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

W dniu 18 czerwca 2018 r. do Sądu Najwyższego wpłynął – powołujący jako podstawę prawną przepisy art.: 540 § 2, 547 § 2 k.p.k. – wniosek adwokata J. L., pełnomocnika M. J. S. oraz E. B. S., o wznowienie postępowania sądowego w omawianej sprawie, w którym jako okoliczność uzasadniającą podjęcie postulowanego rozstrzygnięcia wskazano wyrok Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 1 marca 2011 r. (sygn. akt: P 21/09), zgodnie z którym art. 8 ust. 1a powołanej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. – dodany do niej ustawą zmieniającą z dnia 19 września 2007 r. (Dz.U. Nr 191, poz. 1372) – jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i art. 2 oraz art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosek o wznowienie postępowania zawierał żądanie uchylenia wyroku Wojkowego Sądu Okręgowego w P. wydanego w sprawie i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o wznowienie postępowania oraz uchylenie wyroku Wojkowego Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W stwierdzonych w sprawie okolicznościach - należało uznać zasadność wniosku. Nie ulega wątpliwości, że stosownie do treści art. 540 § 2 k.p.k., postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Równie bezsporne jest i to, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09, OTK-A 2011/2/7, uznał, że art. 8 ust. 1a ustawy lutowej jest niezgodny z przepisami Konstytucji RP.

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy wielokrotnie (por. np. wyrok z 26 września 2011 r., II KO 51/11, Lex 960529) zasadnie zauważał, że uznanie niekonstytucyjności wymienionych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisów ustawy lutowej nie oznacza konieczności niejako automatycznego wznowienia postępowania we wszystkich sprawach, w których były one podstawą rozstrzygnięcia co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ponieważ niezbędne jest wystąpienie warunków sprecyzowanych przez Trybunał. Ten zaś w uzasadnieniu przywołanego wyżej wyroku z dnia 1 marca 2011 r., podniósł wprost, iż jego orzeczenie „oznacza możliwość wznowienia postępowania, (ale) pod warunkiem, że przy rozstrzyganiu tych spraw zastosowanie znalazł art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, w których żądania wniosków i poniesiona szkoda oraz krzywda przekraczały przewidziane w ustawie

25.000 zł i gdy sąd nie przyznał odszkodowania lub zadośćuczynienia w oparciu o wcześniejsze jego uzyskanie na podstawie innego tytułu wymienionego w ustawie”.

Przywołane warunki skutecznego wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania, opartym o przepis art. 540 § 2 k.p.k. w sprawie roszczeń w przedmiocie zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Wynika to z treści wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 kwietnia 2009 r., którym zasądzono na rzecz wnioskodawców zadośćuczynienie za doznane przez ich ojca krzywdy także w oparciu o przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej. Przepis ten bowiem został powołany wprost w podstawie prawnej tego orzeczenia.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że w uzasadnieniu wyroku Wojskowy Sąd Okręgowy w P. podkreślił, iż rzeczywisty rozmiar krzywdy jakiej doznali wnioskodawcy jest znacznie wyższy od orzeczonej kwoty, niemniej jednak, zasądzając należne zadośćuczynienia trzeba było uwzględnić treść art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, który wyraźnie ograniczał kwotę zadośćuczynienia do 25000 zł, w odniesieniu do której z roszczeniem wystąpiła także żona represjonowanego.

Zestawiając wszystkie te wskazane powyżej okoliczności stwierdzić należy, że wniosek pełnomocnika M. J. S. i E. B. S. o wznowienie postępowania spełnia warunki, wymagane dla uznania jego skuteczności. Stąd też konieczne stało się uchylenie wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Wojskowy Sąd Okręgowy w P. rozstrzygnie o zgłoszonym przez M. J. S. i E. B. S. roszczeniu w oparciu o obowiązujące obecnie przepisy, uwzględniając przy tym w swoim orzeczeniu wielkość zasądzonej z tego tytułu już na ich rzecz kwoty, a przede wszystkim fakt, że kwota zadośćuczynienia ma być współmierna do rozmiaru krzywd doznanych przez represjonowanego W. S.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wznowieniowego wydano w oparciu o art. 639 zd. 1 k.p.k. i art. 636 § 1 (a contrario) k.p.k.

Z tych wszystkich względów, orzeczono jak wyżej.

